

فصل ششم

شکوفایی استان همدان

پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

- فراگیران عزیز، انتظار می رود، بعد از مطالعه این فصل بتوانید:
- ۱- چند نمونه از پروژه های عمرانی محل زندگی خود را نام ببرید.
  - ۲- دستاورد های انقلاب در استان را تشریح نمایید.
  - ۳- چند مورد از پیشرفت های بخش کشاورزی محل زندگی خود را بیان نمایید.
  - ۴- قابلیت های استان را توضیح دهید.
  - ۵- چشم انداز آینده استان را تشریح نمایید.

مقدمه

انقلاب شکوهمند اسلامی ایران موهبتی الهی بود که منشأ تحولات عظیمی در جامعه ایرانی، امت اسلامی و معادلات سیاسی جهان شد. امروزه با گذشت بیش از سه دهه از عمر پربرکت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، پیشرفت های همه جانبه ای در تمام زمینه های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و ... به وجود آمده است. این در حالی است که ارزش های والایی چون دین باوری، فرهنگ شهادت، معنویت، روحیه ایثار، خوداتکایی و روحیه همکاری از جمله دستاوردهای ارزشمند معنوی است که در ملت عزیز ایران اسلامی و به خصوص مردم استان ما نهادینه شده اند.

درس چهاردهم: دستاوردهای انقلاب اسلامی در استان

ما می‌توانیم توسعه نمونه و مبتنی بر فرهنگ اسلامی و ملی خود را در این کشور به وجود بیاوریم.

مقام معظم رهبری ۱۳۸۳/۴/۱۵ همدان

در این درس، به بررسی بخش‌هایی از دستاوردهای عظیم انقلاب اسلامی که در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی در استان ما تحقق پیدا کرده است، می‌پردازیم.

کشاورزی

خودکفایی در تولید محصولات اصلی کشاورزی، توجه به امنیت غذایی مردم و توسعه پایدار از جمله اهداف اساسی انقلاب اسلامی در بخش کشاورزی است که امروزه با گذشت بیش از سه دهه از آن، در رسیدن به این اهداف موفق بوده و در استان ما نیز پیشرفت‌های چشم‌گیری در این زمینه مشهود است.

آیا می‌دانید

- پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در استان ما:
- تولیدات کشاورزی از نهصد هزار تن به ۴/۵ میلیون تن رسیده است.
- تعداد تعاونی‌های تولیدی روستایی از ۱ واحد به ۷۲ واحد رسیده است.
- امروزه بیش از ۲۶۸ واحد، صنایع تبدیلی و تکمیلی در استان فعالیت دارند.
- سیستم آبیاری تحت فشار از صفر به ۹۰ هزار هکتار رسیده است (رتبه اول در کشور).
- تولید سیب‌زمینی، گردو و صادرات کشمش به رتبه اول کشور رسیده است.
- تولید محصول سیر به رتبه دوم و یونجه و انگور به رتبه سوم کشور رسیده است.
- سیستم کشت گلخانه‌ای از صفر به ۶۲ هکتار رسیده است.

صنعت و معدن

در بخش صنعت و معدن دارای قابلیت‌ها و مزیت‌های مناسبی می‌باشیم. داشتن موقعیت نسبی مناسب در غرب کشور، وجود نیروهای فنی و ماهر، منابع و معادن گوناگون هر یک می‌توانند نقش مؤثری در توسعه و پیشرفت استان در بخش صنعت و معدن داشته باشند. به همین دلیل در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، شاهد تلاش زیادی در جهت ایجاد، راه‌اندازی، هدایت و توسعه واحدهای بزرگ صنعتی (ذوب آهن، سیمان، پتروشیمی و ...)، شهرک‌ها و نواحی صنعتی بسیاری در سطح استان بوده‌ایم.

شکل ۱-۶- آبیاری بارانی - فامنین

شکل ۲-۶- سردخانه بوعلی - همدان

شکل ۳-۶- کارخانه سیمان هگمتان - شاهنجرین

شکل ۴-۶- مجتمع ذوب آهن - اسدآباد

پژوهش کنید!
در شهریاروستای محل زندگی شما کدام واحدهای صنعتی ایجاد شده‌اند؟ در چه زمینه‌ای فعالیت دارند؟ اهمیت آنها در ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی این نواحی را بنویسید.

شکل ۵-۶- شهرک صنعتی - رزن

جدول ۲-۶- مشخصات نواحی صنعتی استان

جدول ۱-۶- مشخصات شهرک‌های صنعتی استان

ردیف	شهرک صنعتی	صنایع قابل استقرار	آدرس	ردیف	ناحیه صنعتی	صنایع قابل استقرار	آدرس
۱	بوعلی	کلیه صنایع	کیلومتر ۱۲ همدان - تهران	۱	اشترمل	منبت و مبلمان	کیلومتر ۶ تویسرکان - جوکار
۲	لالجین	سفال و سرامیک	کیلومتر ۴ لالجین - طاهرلو	۲	جیجانکوه	منبت و مبلمان	کیلومتر ۴ تویسرکان - جوکار
۳	ملایر ۱	کلیه صنایع	کیلومتر ۱۳ ملایر - همدان	۳	سامن	غذایی	کیلومتر ۳ سامن - ملایر
۴	ویان	کلیه صنایع	کیلومتر ۴۰ همدان - تهران	۴	سهند	کلیه صنایع	کیلومتر ۱۱ ملایر - اراک
۵	ملایر ۲	منبت و مبلمان	کیلومتر ۳ ملایر - همدان	۵	فرسفج	کلیه صنایع	کیلومتر ۱۵ تویسرکان - کنگاور
۶	تویسرکان	کلیه صنایع	کیلومتر ۸ تویسرکان - کنگاور	۶	قهاند	کلیه صنایع	کیلومتر ۵ قهاند - ملایر
۷	نهادند	کلیه صنایع	کیلومتر ۵ نهادند - فیروزان				
۸	بهاران	کلیه صنایع	کیلومتر ۱۲ همدان - کرمانشاه				
۹	غذایی بهار	غذایی و صنایع وابسته	کیلومتر ۸ همدان - بیجار				
۱۰	رزن	کلیه صنایع	کیلومتر ۶ رزن - تهران				
۱۱	اسدآباد	کلیه صنایع	کیلومتر ۸ اسدآباد - کنگاور				

عمرانی

الف) عمران روستایی: پس از پیروزی انقلاب اسلامی دو نهاد انقلابی «جهاد سازندگی» و «بنیاد مسکن انقلاب اسلامی» با هدف کاهش فقر از چهره روستاها و برخورداری مردم روستا از حداقل نیازهای زندگی، تأسیس شدند. نتیجه اقدامات آنها در استان بهره‌مندی مردم روستا از خدمات آب، برق، راه، مدرسه، بهداشت و... بود. امروزه توانمندسازی اقتصادی روستاها در استان، چشم‌انداز روستاها را نسبت به گذشته متحول کرده است.

شکل ۶-۶- پروژه احداث راه روستایی - آق تپه

شکل ۷-۶- پروژه کانال آبرسانی- نهاوند

شکل ۸-۶- بسیج سازندگی، منابع طبیعی - بهار

بیشتر بدانیم

جدول ۳-۶- شاخص‌های مربوط به عمران روستایی در استان

فعالیت	سال ۱۳۵۷	سال ۱۳۸۸
تهیه طرح هادی روستایی	-	۹۸۶
مقاوم‌سازی مسکن روستایی	-	۴۱۶۴۰
اسناد صادره برای واحدهای مسکونی روستایی	-	۸۷۷۹۸

ب) عمران شهری: در طول سه دهه اخیر فعالیت‌های عمرانی بسیاری در جهت توسعه و پیشرفت شهرهای استان انجام گرفته است. این فعالیت‌ها در زمینه‌های مختلفی مانند؛ تأسیسات زیربنایی، خدمات شهری، فرهنگی و اقتصادی سیمای شهرهای استان را متحول کرده است.

تصاویر صفحه بعد، نمونه‌هایی از پروژه‌های عمران شهری پس از انقلاب را نشان می‌دهد. کدام یک در محل زندگی شماست؟
 ج) راه و ترابری: اهمیت جابه‌جایی کالا و مسافر از طریق حمل و نقل جاده‌ای و ریلی و نقش بنیادی آن در توسعه و تحولات اقتصادی و اجتماعی از یک سو و موقعیت مناسب جغرافیایی در غرب کشور موجب شده که پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی، قدم‌های بزرگی در حوزه راه و ترابری استان برداشته شود.

شکوفایی استان

شکل ۱۱-۶- عمران شهری - اسدآباد

شکل ۱۰-۶- پل روگذر رسالت - همدان

شکل ۹-۶- مجتمع پارک کوثر - ملایر

شکل ۱۴-۶- بزرگراه همدان - ساوه

شکل ۱۳-۶- راه آهن اراک - ملایر - نهاوند

شکل ۱۲-۶- عمران شهری - تویسرکان

بیشتر بدانیم

- طول راه‌های آسفالتی نسبت به ابتدای انقلاب در استان ما بیش از چهار برابر افزایش یافته است.
- قبل از انقلاب در استان، آزادراه وجود نداشت، ولی در حال حاضر بیش از ۳۶۵ کیلومتر بزرگراه و ۸۵ کیلومتر آزادراه داریم.
- طول راه‌های روستایی استان ما نسبت به قبل از انقلاب ۱۲ برابر افزایش یافته که بیش از ۷۰ درصد آن آسفالتی است.
- پس از انقلاب استان ما دارای دو خط راه آهن شده است.

انرژی

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، تحولات چشمگیری در صنعت آب، برق و گاز کشور صورت پذیرفته است که استان ما نیز همگام با این تحولات گام‌های بلندی در جهت توسعه و تأمین این منابع مهم و حیاتی برداشته است.

بیشتر بدانیم

آب:

- احداث ۱۰ سد در استان که ۳ سد آن به بهره‌برداری رسیده و ۷ سد آن اجرایی شده است.
- میزان استفاده از آب‌های سطحی برای مصارف شرب پس از انقلاب ۴ برابر شده است.
- برخورداری ۹۹ درصد جمعیت استان همدان از آب شرب بهداشتی پس از انقلاب

برق:

- احداث نیروگاه ۱۰۰۰ مگاواتی پس از انقلاب در استان
- برخورداری ۱۰۰ درصد جمعیت شهرها و روستاهای استان از نعمت برق پس از پیروزی انقلاب اسلامی

گاز:

- قبل از انقلاب هیچ شهر و روستایی از نعمت گاز طبیعی برخوردار نبود.
- پس از پیروزی انقلاب اسلامی ۹۹/۵ درصد از جمعیت شهری و ۷۷ درصد از جمعیت روستایی از نعمت گاز برخوردارند.

شکل ۱۵-۶- سد کلان ملایر

شکل ۱۶-۶- نیروگاه شهید مفتاح فامنین

بخش خدمات

امروزه با گذشت بیش از سه دهه از پیروزی انقلاب اسلامی می‌توان آثار توزیع متناسب منابع و امکانات خدماتی رفاهی از قبیل امکانات بهداشتی، ارتباطی، ورزشی و غیره که در راستای ارتقای سطح زندگی مردم صورت گرفته را در تمام نقاط استان مشاهده کرد.

آیا می‌دانید

پس از پیروزی انقلاب اسلامی

- تعداد مراکز بهداشتی و درمانی شهری بیش از ۲ برابر افزایش یافته است.
- تعداد بیمارستان‌های استان، بیش از ۲ برابر شده است.
- تعداد مراکز بهداشتی و درمانی روستایی تا کنون ۳ برابر شده است.

شکل ۱۷-۶- بیمارستان فوق تخصصی بعثت - همدان

شکل ۱۸-۶- استادیوم فوتبال شهید مفتاح - همدان

- خانه‌های بهداشت روستایی ۲۰ برابر شده‌اند.
- تعداد تخت بیمارستان‌های استان ۳ برابر شده است.
- تعداد استادیوم‌های ورزشی ۳ برابر افزایش داشته است.
- تعداد سالن‌های سرپوشیده ورزشی استان ۷ برابر شده است.
- اولین استادیوم ۱۵ هزار نفری فوتبال در استان ساخته شد.
- همه روستاهای استان، خط تلفن خانگی دارند.
- در حال حاضر ۱۰ درصد روستاهای استان، ارتباط خانگی از طریق مخابرات دارند.
- مرکز مبادلات پستی غرب کشور در همدان احداث شده است.

بخش فرهنگی

از مهم‌ترین و برجسته‌ترین دستاوردهای معنوی انقلاب اسلامی ایران، بُعد فرهنگی آن است که بیشترین آثار و تحول را در ساختار اجتماعی و فرهنگی جامعه ما به وجود آورده است. مفاهیمی چون فرهنگ شهادت، از خودگذشتگی، همکاری و... از جمله دستاوردهای با ارزش فرهنگی و معنوی اند که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در نزد مردم ما نهادینه شده است. با توجه به اهمیت و جایگاه تعلیم و تربیت در اسلام، به تعدادی از دستاوردهای انقلاب در حوزه‌های آموزش و پرورش، آموزش عالی و نهادهای فرهنگی در سطح استان می‌پردازیم.

شکل ۱۹-۶- فرهنگ والای شهادت نزد معلمان و دانش‌آموزان استان همدان

الف) آموزش و پرورش : در هر جامعه، نیروی انسانی محور توسعه بوده و آموزش و پرورش اساسی ترین بستر برای تربیت انسان های توسعه آفرین است. به همین دلیل جایگاه تعلیم و تربیت در استان ما نیز بسیار والا و برجسته می باشد.

شکل ۲۱-۶- دبیرستان خلیج فارس - اسدآباد

شکل ۲۰-۶- آموزشگاه شبانه روزی استاد شهریار- روستای الفاوت

آیا می دانید

جدول ۴-۶- شاخص های آموزش و پرورش در استان

سال ۱۳۸۷			سال ۱۳۵۷			استان و شهرستان
درصد	جمعیت با سواد	جمعیت بالای ۶ سال	درصد	جمعیت با سواد	جمعیت بالای ۶ سال	
۹۴	۸۵۸۸۳	۹۰۶۲۸	۳۳	۲۰۵۷۶	۶۲۳۵۲	اسدآباد
۸۳	۱۰۱۴۷۰	۱۲۲۲۵۴	۳۴	۳۳۲۰۳	۹۷۷۳۶	بهار
۷۶/۴	۸۳۱۷۰	۱۰۸۷۹۰	۳۶/۳۶	۲۷۲۵۰	۹۴۹۹۴	تویسرکان
۷۹/۹۹	۸۱۱۹۷	۱۰۱۵۰۰	۳۵/۴۴	۳۳۵۰۰	۹۴۵۰۰	رزن
۸۸/۵۹	۱۱۶۳۰۴	۱۳۱۲۷۰	۳۷	۲۳۸۳۴	۶۳۸۷۰	کبودرآهنگ
۸۳/۲۱	۲۴۱۴۷۳	۲۹۰۱۹۷	۴۶/۵	۲۱۹۰۹	۴۷۱۱۷	ملایر
۸۷/۹	۱۵۹۳۰۴	۱۸۱۰۴۹	۳۴/۴۰	۴۰۰۹۵	۱۱۶۵۵۵	نهادند
۸۸	۵۳۳۰۴۶	۶۰۵۷۲۳	۳۷/۱۹	۱۴۲۷۰۰	۳۸۳۶۰۴	همدان
۹۰/۳۵	۱۴۰۱۸۴۷	۱۵۵۱۴۱۱	۳۶	۳۴۳۰۸۴	۹۶۰۷۲۸	استان

- نرخ باسوادی بعد از انقلاب، از ۳۶ درصد به ۹۰/۴ درصد افزایش یافته است.
- تعداد آموزشگاه های تمام دوره های تحصیلی بعد از انقلاب بیش از ۲/۵ برابر افزایش داشته است.
- بعد از انقلاب تمام دانش آموزان لازم التعلیم، تحت پوشش تحصیلی قرار گرفته اند.
- عدالت آموزشی و گسترش مدارس شبانه روزی مورد توجه بیشتر واقع شده است.
- نوسازی و ساماندهی و احداث مدارس رشد چشمگیری پیدا کرده است.
- در بسیاری از مناطق هوشمندسازی واحدهای آموزشی صورت گرفته است.

شکل ۲۲-۶- دانشگاه آزاد - ملایر

ب) آموزش عالی: پس از انقلاب، دانشگاه‌ها، نقش بزرگی در آموزش نیروهای متخصص دارند. گسترش کمی و کیفی مؤسسات آموزش عالی و توزیع جغرافیایی واحدهای دانشگاهی همچون دانشگاه‌های دولتی، آزاد اسلامی، پیام نور و علمی کاربردی در زمینه تحصیلات عالی، موجب تحولات و پیشرفت‌های علمی و تکنولوژیکی بسیاری در سطح استان شده است.

شکل ۲۳-۶- دانشگاه پیام نور - کبودرآهنگ

آیا می‌دانید

- دانشجویان استان نسبت به سال ۱۳۵۷ حدود ۴۵ برابر شده است.
- تعداد واحدهای دانشگاهی استان بعد از انقلاب ۱۸ برابر افزایش داشته است.
- تعداد دانشگاه‌های (دولتی) استان ۶ برابر افزایش داشته است.
- دانشگاه علوم پزشکی از ۳ دانشکده با تحصیلات در دوره کاردانی و کارشناسی به ۶ دانشکده تا مقطع دکتری توسعه یافته است.

ج) نهادهای فرهنگی: پس از پیروزی انقلاب اسلامی نهادهای فرهنگی همچون صدا و سیما جمهوری اسلامی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی و سازمان ملی جوانان توسعه یافتند که با گسترش امکانات و فضاهای فرهنگی، برنامه‌های کلان اجرایی خود را در راستای اهداف عالی انقلاب اسلامی در زمینه فعالیت‌های دینی و فرهنگی، اجتماعی، هنری و سیاسی افراد جامعه به کار بسته‌اند.

آیا می‌دانید

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در استان ما:

- تعداد کتابخانه‌های عمومی بیش از ۵ برابر شده است.
- در سال ۱۳۸۸، تعداد مطبوعات محلی به ۳۰ عنوان رسیده است.
- تعداد شبکه‌های سیما، از ۲ شبکه، به ۱۶ شبکه افزایش یافته است.
- شبکه استانی سیما دایر گردیده است.
- ۲۱ مؤسسه قرآنی و ۴۰ خانه قرآن، ایجاد و گسترش یافته است.
- مجتمع‌های فرهنگی، هنری و مذهبی زیادی با هدف آرایه آموزش‌های دینی، قرآنی، فرهنگی، هنری و اجتماعی، تأسیس یافته‌اند.

شکل ۲۴-۶- تالار قرآن - همدان

شکل ۲۵-۶- غنی‌سازی اوقات فراغت - رزن

درس پانزدهم: چشم انداز آینده استان

و تَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ

و برایشان نام نیک در میان آیندگان باقی گذاردیم.

سوره صافات، آیه ۱۱۹

با نگاه به اهداف چشم انداز بلندمدت توسعه کشور و ویژگی های استان همدان، آینده استان ما چنین قابلیت هایی خواهد داشت:

- توسعه یافتگی متناسب با توان های فرهنگی، تاریخی، جغرافیایی و اجتماعی خود و متکی بر هویت اسلامی و ایرانی
  - رشد مستمر اقتصادی مبتنی بر مزیت های نسبی استان
  - دارای ارتباط متقابل در سطح بین المللی با اولویت در حوزه های علمی، فناوری، فرهنگی و اقتصادی
  - برخوردار از دانش پیشرفته و توانمند، با توجه به منابع انسانی و سرمایه اجتماعی
  - توانمند در ارائه خدمات در سطح برتر و مطلوب به غرب کشور و استان
  - بهره مند از محیطی امن و برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی و تأمین اجتماعی، با مردمانی مؤمن، فعال، پویا، مفتخر به پیشینه تاریخی، فرهنگی و مذهبی
- بنابراین، بهره گیری از موقعیت جغرافیایی و فرهنگی مناسب، ظرفیت های ممتاز گردشگری، کشاورزی، صنعت و معدن و بازرگانی می تواند راهبردهای مناسبی برای رسیدن به این اهداف باشند. البته باید توجه داشت که تحقق این امر، نیاز به آگاهی و عزم شما دانش آموزان آینده ساز این استان دارد که با شناخت قابلیت ها و محدودیت های محل زندگی خود، امکان دستیابی به این آینده روشن را فراهم نمایید.

الف) قابلیت ها ...

- برخورداری از پشتوانه تاریخی و فرهنگی
- موقعیت جغرافیایی مناسب
- وجود جاذبه های طبیعی، تاریخی و گردشگری
- وجود اقلیم و خاک مناسب
- موقعیت ممتاز در تولید محصولات کشاورزی
- وجود صنایع دستی و تبدیلی با دارا بودن مواد اولیه و نیروی انسانی مناسب
- نیروهای فنی و ماهر استان در بخش صنعت

ب) محدودیت ها ...

- محدودیت منابع آب و عدم استفاده بهینه از آن
- تخریب منابع طبیعی و افزایش آلودگی های محیطی
- مخاطرات طبیعی از قبیل، خشکسالی، سرمازدگی و ...
- عدم تعادل در توسعه هماهنگ استان
- پایین بودن سطح بهره‌وری در بخش های کشاورزی و صنعت
- پایین بودن میزان سرمایه‌گذاری در بخش های گردشگری، کشاورزی و صنعت و معدن
- کمبود زیرساخت‌هایی از قبیل: حمل و نقل، صنایع تبدیلی و تجهیزات نگهداری و ...

مأموریت ها و وظایف اصلی استان

راهبردهای بخش کشاورزی

- مدیریت تأمین، انتقال و مصرف منابع آب
- ساماندهی اراضی و واحدهای خرده دهقانی
- افزایش تولید از طریق ارتقای بهره‌وری
- حمایت از فعالیت‌های بخش کشاورزی در راستای توسعه پایدار
- افزایش ظرفیت صنایع تبدیلی در بخش کشاورزی

راهبردهای بخش گردشگری

- توسعه زیرساخت‌های مرتبط با گردشگری با بهره‌گیری از مشارکت بخش خصوصی
- تقویت و تجهیز امکانات و تأسیسات گردشگری در سطح استانداردهای بین‌المللی
- گسترش تبلیغات داخلی و خارجی برای جذب و ماندگاری گردشگران
- ایجاد تنوع در زمینه‌های گردشگری جهت جذب بیشتر گردشگران

راهبردهای بخش صنعت و معدن

- اولویت صنایع غذایی، تبدیلی و صنایع کانی‌های غیرفلزی با در نظر گرفتن ملاحظات زیست محیطی
- توسعه فعالیت‌های صنعتی در زمینه نفت و گاز و نیز صنایع شیمیایی و پتروشیمی
- ایجاد مجتمع‌ها و شهرک‌های صنعتی با توجه به پتانسیل‌های استان، توسط بخش خصوصی و با تأکید بر صنایع فناوری برتر
- توسعه صنایع دستی با توجه به تنوع و پراکندگی آن در سطح استان با ایجاد زمینه‌های آموزشی و ترویج و بازاریابی محصولات

صادراتی

راهبردهای بخش حمل و نقل و بازرگانی

- توسعه و تقویت بخش بازرگانی با عملکرد منطقه‌ای، ملی و فراملی

- توسعه و تجهیز شبکه‌های حمل و نقل کالا و مسافر
- توسعه و ارتقای فرودگاه‌های استان
- ساماندهی ترافیک در تردهای بین شهری و برون شهری
- راهبردهای بخش منابع طبیعی و محیط زیست
  - حفظ، احیا، توسعه و بهره‌برداری پایدار از منابع طبیعی
  - اصلاح الگوی مصرف انرژی و توسعه انرژی‌های نو
  - مدیریت جامع منابع طبیعی در حوضه‌های آبخیز
  - افزایش سرانه فضای سبز شهری و توسعه پوشش گیاهی و جنگل‌های دست کاشت
- راهبردهای بخش عمران شهری، روستایی و عشایری
  - تسهیل کوچ عشایر از طریق توسعه خدمات در مناطق بیلاقی، قشلاقی و در حین کوچ
  - تنوع بخشیدن و اقتصادی کردن فعالیت‌های روستایی از طریق سرمایه‌گذاری در بخش صنایع کوچک و توسعه امکانات زیربنایی و رفاهی مناطق روستایی و عشایری
- توجه ویژه به هماهنگی میان توسعه اقتصادی و توسعه فضایی استان در راستای متعادل نمودن کانون‌های جمعیتی
- تقویت نقش شهرهای کوچک و متوسط مستعد، جهت پذیرش برخی نقش‌های محلی و منطقه‌ای
- راهبردهای بخش آموزشی و فرهنگی
  - تبدیل استان به خصوص شهر همدان به عنوان کانون تاریخ و تمدن ایران اسلامی
  - ارتقای سطح کیفیت زندگی از طریق افزایش شاخص‌های سلامت و تأمین اجتماعی
  - دستیابی همگانی به امکانات آموزشی و تقویت و تجهیز مراکز آموزشی و تحقیقاتی استان
  - تأکید بر گسترش مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و جذب و نگهداری نیروهای متخصص

فعالیت ۱-۶

چند نمونه از دستاوردهای انقلاب اسلامی محل زندگی خود را نام ببرید؟ این دستاوردها در کدام یک از ابعاد زندگی شما تأثیرگذار بوده است؟

تشکر و قدردانی

با تشکر از همکاری صمیمانه

- مدیریت کل آموزش و پرورش، معاونت پژوهش، برنامه‌ریزی و نیروی انسانی، معاونت آموزش متوسطه، معاونت توسعه منابع و پشتیبانی، معاونت پرورشی و تربیت بدنی، گروه بررسی محتوای آموزشی و پرورشی و گروه تکنولوژی و گروه‌های آموزشی متوسطه استان همدان
- استانداری همدان (معاونت برنامه‌ریزی، معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی و مدیر کل دفتر امور اجتماعی)

- سازمان جهاد کشاورزی استان همدان
- اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان همدان
- اداره کل هواشناسی استان همدان
- اداره کل بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان همدان
- اداره کل حفاظت محیط زیست استان همدان
- شرکت سهامی آب منطقه‌ای همدان
- اداره کل میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری استان همدان
- روزنامه همدان پیام
- مدیریت مدرسه راهنمایی نمونه دولتی خلیج فارس همدان
- مدیریت دبیرستان حضرت آمنه (س) همدان
- سازمان نقشه‌برداری استان همدان
- اداره کل امور عشایری استان همدان
- اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان همدان
- شهرداری همدان
- اداره کل صنایع و معادن استان همدان
- سازمان امور اقتصادی و دارایی استان همدان
- سازمان بازرگانی استان همدان
- سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران استان همدان
- شرکت شهرک‌های صنعتی استان همدان
- سایت‌ها، خبرگزاری‌ها و عکاسان و همکارانی که به نحوی از آثار و نقشه‌هایشان استفاده شده است.
- تشکر از کلیه عزیزانی که به هر نحوی در جمع‌آوری محتوای این کتاب ما را یاری نمودند.

منابع و مآخذ

- ۱- اذکابی، پرویز- همدان نامه (بیست گفتار دربارهٔ مادستان) - نشر مادستان، پاییز ۱۳۸۰
- ۲- بیرنیا، حسن - تاریخ ایران باستان، جلد اول، انتشارات افسون، چاپ دهم - تهران ۱۳۸۰
- ۳- جهانپور، علی - همدان دروازهٔ تاریخ - انتشارات سپهر دانش، چاپ اول، همدان ۱۳۸۷
- ۴- چوبند، حمید و امین منش، محمد - بررسی منطقهٔ همدان، پژوهش برنامه‌ریزی منطقه‌ای جهانگردی
- ۵- رامشت، محمدحسین - جغرافیای خاک‌ها، انتشارات دانشگاه اصفهان ۱۳۷۹
- ۶- رضایی، عمادالدین - سیمای همدان - انتشارات انوشه، چاپ اول، تهران ۱۳۸۱
- ۷- روزنامه همدان پیام - یادمان سیمرخ سی امین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، بهمن ۱۳۸۷
- ۸- زنده‌دل، حسن - راهنمای جامع ایرانگردی استان همدان - تهران ۱۳۷۶
- ۹- زمردیان، محمد - ژئومورفولوژی ایران جلد ۱ و ۲ انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد ۱۳۸۱
- ۱۰- سازمان جهاد کشاورزی و امور اقتصادی همدان (معاونت برنامه‌ریزی و امور اقتصادی) گزیدهٔ آمار پایه‌ای ۱۳۸۹
- ۱۱- سازمان هواشناسی استان همدان، آمار هواشناسی بلندمدت ایستگاه‌های هواشناسی
- ۱۲- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی - نمایهٔ توانمندی‌های استان همدان، تابستان ۱۳۸۲
- ۱۳- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی - طرح توسعهٔ استان همدان ۱۳۸۱
- ۱۴- سازمان نقشه برداری، نقشه‌های توپوگرافی ۲۵۰۰۰۰: ۱ منطقه
- ۱۵- سیدان، م - آمایش سرزمینی (بررسی وضعیت بخش کشاورزی استان همدان - واحد تحقیقات سازمان جهاد کشاورزی استان همدان) ۱۳۸۴
- ۱۶- صابری همدانی، آیت‌الله - تاریخ مفصل همدان، انتشارات شاکر، قم ۱۳۸۱
- ۱۷- عکس‌ها، نقشه‌ها، مقالات همکاران شرکت‌کننده در فراخوان کیفیت بخشی کتاب استان‌شناسی
- ۱۸- علایی طالقانی، محمود - ژئومورفولوژی ایران - انتشارات قومس ۱۳۸۴
- ۱۹- علیچانی، بهلول -، کاویانی، محمدرضا - مبانی آب و هواشناسی - انتشارات سمت ۱۳۷۱
- ۲۰- قراگزلو، غلامحسین - هنگمتانه تا همدان. انتشارات اقبال ۱۳۶۹
- ۲۱- قدیمی، نادر - نادر - جلال، جغرافیای استان همدان - دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی ۱۳۸۹
- ۲۲- گیرشمن، رمان - ایران از آغاز تا اسلام، ترجمه دکتر محمد معین - بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران ۱۳۴۴
- ۲۳- مرکز آمار ایران - سرشماری عمومی نفوس و مسکن، نتایج تفصیلی ۱۳۸۵-۱۳۳۵
- ۲۴- مساواتی، سیدعلی - مسیر عشق - انتشارات برکت کوثر، چاپ اول ۱۳۸۹
- ۲۵- معاونت برنامه‌ریزی استانداری همدان - آمارنامهٔ استان همدان
- ۲۶- نوریون، محمدعلی - فاضل زاده همدانی، سید نورالدین - دستور زبان گویش همدانی، انتشارات برکت کوثر ۱۳۸۹
- ۲۷- وزارت جهاد کشاورزی - مطالعات اقلیم‌شناسی - لرزه‌خیزی و رانش زمین (استان همدان)، انتشارات پارس تیر ۱۳۸۰ و ...

